

Літаратурны Мастацтва

Год выдання 34-ы
№ 43 (1992)
28 мая 1965 г.
ПЯТНІЦА
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАВЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННОКАУ БССР

ІНІЦЫЯТЫВЕ ПІНСКІХ КУЛЬТАСВЕТРАБОТНІКАУ—ШЫРОКУЮ ПАДТРЫМКУ

У МІНІСТЭРСТВЕ КУЛЬТУРЫ БССР

Нагадаем каротка, што вырашылі зрабіць работнікі культуры Пінска ў дапамогу сельскім культасветустановам.

План мерапрыемстваў па культурным шэфстве, зацверджаны Пінскім гарком КПБ, прадугледжвае стварэнне пяці аперных пунктаў шэфскай дапамогі ў вёсках Вялічкіх (каля імя Леніна), Дамашыцкага (каля імя Суворова), Лемяшэвіч (каля імя «Прыліцкі»), Аснецкіх (каля імя «Аснецкі») і Пагосце-Загародскім (каля імя «Перамога»); узору наладзіць там работу і дабівацца, каб да ўзроўню перадавых узяліся ўсе сельскія культасветустановы раёна.

У гарадскім Доме культуры будуць праходзіць стажыроўку надыма прынятыя на работу кіраўнікі сельскіх культасветустановаў; створана група кваліфікаваных консультантаў для дапамогі на месцах драматычным, харавым і танцавальным гурткам. На базе народнай музычнай школы будуць рыхтавацца баяністы для калгасных клубў. Сялета на гэтых курсах будзе займацца 22 калгасныя музыканты.

Ва ўсіх аперных пунктах будзе праведзены ўзорны паказ грамадзянскай абароды (рэгістрацыя нованароджаных, камсамольскія вяселлі, свята паўналецця, провады ў армію). У аперным пункце Аснецкіх арганізуюцца пастаянныя семінары работнікі сельскіх клубў, у Вялічкіх — гурткі баяністаў, акардоністаў і піяністаў, а таксама калгасны музей, на базе якога будзе працаваць пастаянны семінар загадчыкаў музычных куткоў і пакоў пры сельскіх клубках.

У плане па культурным шэфстве прадугледжаны мерапрыемствы па паліпаліп лекцыйна-прапаганды, работы бібліятэк, добраахвотнага вэскі. Бюро гаркома КПБ прапанаваў склаці план культурнай дапамогі вэскі, усім прадпрыемствам і навуальным установам горада.

Калягія Міністэрства культуры БССР адборвала ініцыятыву лічан на арганізацыю шэфскага ўстановаў культуры над сельскімі культасветустановамі. Шэфскае дапамога, адзначаюцца ў пастанове калегіі, будзе садзейнічаць паліпаліп культурна-асветнай работы на вэскіх, дапамога мабілізаваць сельскіх працаўнікоў на паспяховае выкананне рашэнняў савецкага Пленума ЦК КПСС і Красавіцкага Пленума ЦК КПБ.

Абласным і Мінскім гарадскім ўпраўленням, гарадскім і раённым аддзелам культуры рэкамендавана абмеркаваць матэрыялы на рады, змешчаныя на старонках газеты «Літаратура і мастацтва», і распрацаваць канкрэтныя мерапрыемствы па шэфскай рабоце.

8 ЧЭРВЕНЯ—З'ЕЗД САЮЗА МАСТАКОУ

КАБ ТВОРЫ ДАЙШЛІ ДА КОЖНАГА

Браніслава ЛОБАН

МАЛА толькі стварыць добрыя таленавіты творы жыццёва, графікі, скульптуры. Трэба, каб гэты творы сталі зладзіткам народа. Трэба ўмець іх папярэдзіць і распаўсюджаць. Мне хочацца спыніцца на некаторых пільных прапагандаў беларускага выяўленчага мастацтва, якія сёння з'яўляюцца вострымі, актуальнымі. Яны, несумніўна, павінны з'явіць сваё месца ў размове на з'ездзе мастакоў.

У НАС ШЫРОКА прапагандаўчае мастацтва мінулага (або і другой паловы XIX стагоддзя, значна горш — XVIII-XVIII стагоддзя і больш раніша часу). Што ж датычыць прапагандаў сучаснага выяўленчага мастацтва, асабліва беларускага, дык яны наладжаны ў рэспубліцы арна.

Данесці да сэрца і свядомасці гледаюча ўсю сутраўную славу і прыгажосць жыццёвага твора, бадай, найлепш можа дапамагчы высокакваліфікаванае жывое слова экскурсавода-мастацтвазнаўцы або самога аўтара.

Прыгадзешца адна сустрача на выстаўцы ў Мастацкім музеі БССР. Дзе дзівачныя сталі каля карціны «Не забудзецеся». Купіце, на якой паказаны чашэра нескораны і мужны людзей-вянжы гітлераўскага канцэнтэра. Адна з маладых наведальніц выстаўкі нешта ўсхваляванна і гораха гаварыла, другая — слухала. Калі праз паўгадзіны я вярталася назад, дзівачы ўсе яшчэ стаялі ля палатна. Да мяне далічці кавалічкі фразы: «Колер у карціне мастак перавярнуў у срэдкі пэскалагічны характарыстыкі гэтых трох... Колер тут выкарыстаны як кампазіцыйны элемент...»

Мне зашкілілі гэты дзівачы, і я разгаварылася з імі. Высветлілася, што адна з іх — Святлана Раўмукоўна, работніца інструментальнага завода. Прозвішча другой не памятаю. Святлана была на адкрыцці выстаўкі і нечакана пачула цікавы расказ пра гэтую карціну мастака. Расказваў яго калега па працы, які быў у той час у музеі.

— Я, магчыма, і не звярнула б увагі на гэтае палатно з вельмі простым сюжэтам. Яно, на першы погляд, ніякім асаблівым не выдзялялася і нават некалькіх пачынаў паміж іншымі карцінамі. — таварыш Святлана.

Так, карціну можна было б і не заўважыць. Але імяна зметоўным, з глыбокім аналізам расказ мастака так хараўшчэ Святлану, што яна не магла не пачуць нічч раз на выстаўку, ужо раз са сваёй сяброўкай. Якім жа дзівачым і, калі хочацца, магільным аказалася жывое слова!

Часта ў нашым музеі бывае інакш. Спокойным, абыякавым голасам выдзе экскурсавод завунаны расказ пра мастакоў-перадвіжнікаў або пра нашых беларускіх мастакоў. Ніякіх акцэнтаў на галюфым. Без глыбокага пранікнення ў змест твора. Без уважлівасці. А як бы зацэлас, каб кожны раз, імправізуючы расказ пра карціны, экскурсавод здолеў бы перадаць гэтую сваю ўсхваляваннасць наведальнікам выстаўкі. Каб меншай ён сам быў у іскрыстым творчым напружанні, каб увесь час не забываўся пра сваю высокую місію прапагандаўчага мастацтва.

У НАС У РЭСПУБЛІЦЫ даволі часта наладжваюцца разнастайныя выстаўкі жыццёва, скульптуры, графікі, дэкаратывна-прыкладнага мастацтва. Арганізуюцца выстаўкі з твораў Трашчкоўскай галерэі і іншых музеяў краіны. Звычайна такія выстаўкі выкаляюць вялікую цікавасць у людзей. Але ў музеях было б значна больш наведальнікаў, калі б пра выстаўкі апавячалі больш шырока. Для гэтай мэты трэба выкарыстоўваць і радыё, і тэлебачанне.

У нас чамусьці амаль не практыкуюцца рэпартажы з аглядам новых экспазіцый з выставацкіх залаў, рэпартажы непасрэдна з мастацкага мастакоў. А яны ж вельмі патрэбныя. Дарчы, і добрыя, з густым выкананай рэкламы пра адкрыццё выставак няма.

Асабліва рэдка праводзіцца ў рэспубліцы персанальныя выстаўкі. Калі ўжо мастак святкуе сваё п'яці- або шасцідзесяцігоддзе, тады ён наладжвае выстаўку сваіх твораў. А хіба нешта арганізуюцца выстаўкі-справядлівы нашых жыццёва, графікаў і ў неабходныя даты. Няблага да такой выстаўкі рыхтаваць невялікія каталогі-памяткі з рэпрадукцыямі твораў і камен-

тарыямі да іх. (Выданне такіх каталогоў і абуў пра выстаўкі, на мой погляд, — справа Мастацкага фонду). Персанальныя выстаўкі можна наладжваць у фэе флармоніі, кіно і тэатраў. Прычым заўсёды варта ўлічваць, што ў тых месцах, дзе бывае асабліва многа розных па ступені падрыхтаванасці гледачоў, неабходны дзятурны экскурсавод і абавязкова павінны прадавацца каталогі. На жаль, нават на выстаўках, адкрытых у музеі, у салон-магазіне, каталог дастаць нельга, бо яго выпускаюць з вялікім спазненнем і распаўсюджаюць тады, калі выстаўка ўжо няма. Таму значная частка твораў каталогоў, якія магла б рэалізавацца на выстаўцы, застаецца мёртвым грузам.

Некалькі гадоў назад у вэстыбілі Дзяржаўнага мастацкага музея БССР існаваў невялікі кіёск, дзе прадаваліся некаторыя выданні па выяўленчым мастацтву. Цяпер гэтыя кіёска няма. Няма яго і ў Мінскім салон-магазіне.

— Чаму? — пытаецца ў Саюзе мастакоў.

— Нама чым гандляваць, — адказваюць нам.

— Што вы! — гаворыць у выдвецтва, — на складах ляжыць мноства прадукцыі, выддзенай у мінулае гады. Брашуры і манатрафі аб творчасці А. Шыбіна, І. Давідовіча, А. Кроля, Я. Шановіча, кітапа П. Масленіка «Беларускія савецкія тэматычныя жывапісы» і іншыя выданні. Але мастакі нічога не робяць, каб памачыць нам прадаць гэтыя выданні.

— А хіба такія страўныя кіткі можна прадаваць? — абуралася мастакі. — Пагладзіце, якія яны выддзены.

— Гэта было раней, — пярэчуць у выдвецтва, — вы пагладзіце, які пудоўна выддзена ў нас кіткі ілпер. Некаторыя з іх нават экспанаваліся на міжнародных выстаўках.

— А чаму ў апошнія два гады ўсе рэкамендаваныя нам да выдання работ (альбом графікі, манатрафі пра К. Касмачоў, С. Селіханова) выключаліся з выддзачыя плаўду? — зноў абуралася ў адказ мастакі.

— Нам не даб'юць з кітагандлёўскіх арганізацый заказваць выданне кіткі па мастацтву, і калі мы станем іх друкаваць, такія кіткі прыясуць нам адны страўны.

Гэтая спрэчка паміж Саюзам мастакоў, выддзачы і кітагандлёўскімі арганізацыямі цягнулася ўжо даволі і пара не, нарэшце, канчыць. Папершае нельга з тэду ў год аддаваць выданне новых кіткі па выяўленчым мастацтву, спасылуючы на тое, што не разлічаны старыя выданні. Гэтым мы прыносім вялікую страўу шырокім колам грамадзкіх, якія не маюць магчымасці пазнаёміцца з новымі творамі нашых мастакоў. Выддзачы павінна мець на ўвазе, што малая колькасць заказаў з'яўляюцца, магчыма, і з неадерам, выкліканым старымі малючавымі, нізкакаснымі выданнямі. Магчыма, яшчэ не знойдзена свабодна-арыгінальнае вырашэнне таго або іншага выддзачы, якое б зашкіліла вялікую колькасць кіткітоў. І аб гэтым варта пакаляціцца ў першую чаргу. Выданні па выяўленчым мастацтву павінны быць і таньня, і добра аформленыя, тады яны хутэй знойдуць пакупніка.

Менатары з пісьманікаў павышасціліся сустракацца з Уладзімірам Ільічам Леніным, раіцца з ім, нуць яго прамовы на кангрэсах, з'ездах, мітынгах. Як самую дарагую старонку свайго жыцця ўзнаўляюць яны ўражэнні ад гутарак з Ільічам, выступленніў вялікага правадэра працоўных. Гэтыя ўспаміны сабраны ў кітэ «Жыць Ленін», выпушчанай выддвечтвам «Мастацкая літаратура».

Сярод аўтараў кіткі — А. Луначарскі, М. Горкі, Д. Бедны, А. Серафімовіч, Ф. Берасоўскі, Е. Драбіна, К. Федан, Е. Зазула, В. Брусаў, Н. Палятаў, Г. Серабракова.

ТАСС.

У МАЙСТЭРНЯХ МАСТАКОУ ПОШУКІ, ЗАДУМЫ...

Набліжаецца чарговая з'езд мастакоў нашай рэспублікі. Мастакі працуюць над новымі нарысамі, скульптурамі, графічнымі сэрміямі. Нашы нарэспандэнты наладжваюць некалькіх майстэрняў і папярэнь мастакоў расказаць пра свае творчыя задумы, планы, пазнаёміцца з асінзямі новых работ.

Гэтыя майстэрні ў Мінску і ў іншых гарадах ужо распачалі працу над сэрміямі Леніна, прысвечанай Уладзіміру Ільічу Леніну. Яна будзе называцца «Уладзімір Ленін. Частку работ з гэтай сэрміў аўтары распачалі ў тэніцы літаграфіі. Мастакі напружана працуюць над асінзіямі сваіх намаляванняў, каб абмеркаваць знойдзенае, саардынаваць напярмкі далейшыя пошукі, — мноства малюнкаў вуглем, шмат літаграфій пра Ільіча. Частку работ з гэтай сэрміў аўтары распачалі ў тэніцы літаграфіі. Мастакі напружана працуюць над асінзіямі сваіх намаляванняў, каб абмеркаваць знойдзенае, саардынаваць напярмкі далейшыя пошукі, — мноства малюнкаў вуглем, шмат літаграфій пра Ільіча. Частку работ з гэтай сэрміў аўтары распачалі ў тэніцы літаграфіі. Мастакі напружана працуюць над асінзіямі сваіх намаляванняў, каб абмеркаваць знойдзенае, саардынаваць напярмкі далейшыя пошукі, — мноства малюнкаў вуглем, шмат літаграфій пра Ільіча.

У афармленні кінаатэатра ўважодзіць роснік фэе на тэму «Кай заўважы будзе сонца?» вітраж на фасадзе — «Каб назва стала лаяй», невялікі вітраж у фэе на тэму назак. Прапентуюцца фантазіяваць з тэніцы наведальнікам, а таксама дэкаратывны металічныя рашоткі, на якіх будзе адлюстравана фэе і фауна Беларусі.

Здаць афармленне кінаатэатра ўжо ў мастацтва мастакі прыячуць у перасні. Трэба сказаць, што ў тэніцы наведальнікам, а таксама дэкаратывны металічныя рашоткі, на якіх будзе адлюстравана фэе і фауна Беларусі.

Многа працуе над пейзажамі Ф. Даразніч. У стадыі завяршэння знаходзіцца яго вялікі палатны — «Сеннішні Маэзь», «Рачны порт Пхюў», «На Віроўскай ДРЭС». Бэсь і іншыя яшчэ намы распрацоўваюцца асінзіў твораў, прысвечаных 30-годдзю Савецкай ўлады. Скульптар І. Глебаў тэмаса абдумае тэму, звязаную з хваляючым юбілеем — 50-годдзем Савецкай ўлады. А цпер ён працуе над большым, чым дзятурнай фэеў гімнаста. На другім станку кампазіцыйны партэт «Мадэстэра». Гэта аб'ёмны вобраз савецкай жанчыны-воіна.

Да вэстыбіля «Мастакоў» — дзятурнай мяркуюць зрабіць скульптурную групу, — нама І. Глебаў.

Творчыя будні мастакоў — напружаныя. Імныя зьезд прыносіць новыя задумы, насычаныя новымі пошукамі.

КОНКУРС ПРАДОУЖАНЫ

Журы рэспубліканскага конкурсу на стварэнне лібрэта новых опер і балетаў да 50-годдзя Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі паведамляе, што тэрмін конкурсу працягнуты да 1 кастрычніка 1965 года.

З умовамі конкурсу можна азнаёміцца ў газэце «Літаратура і мастацтва» ад 25 жніўня 1964 года.

лі дэярка дэярэеа групу прэшаеца. Славай сапсаваі... Ну, потым паслаці Веру вучыцца ў двухгадовую школу кіручочы калгасны кадры. Райком накіраваў. Мы, прызначце, з палёгкай уздыжнулі.

— А далей што ж? — Далей? Далей прыехала яна праз два гады з дыпломам заахнічкі. У нас тады ўжо іншы старшыня быў. Прышлёд да яго адрэзу ледзь не з ультыматумам: «Стэжу заахнічкім». — «Дык у нас жа асць заахнічкі, — кама вй старшыня, — а вы бярэце зноў сваю ферму, і там асць дзе ведаі прыкласці». Але Вера сваё: «З дыпломам на ферму? Не, тады я зусім працаваць не буду». Восі і сядзіць з тае пары дома, — закончыў свой расказ Іван Дамінікавіч.

Па дарозе з калгаса дамоў у мяне выходзіла з галавы гэтая гісторыя. Так, бухгалтар патаў казаў — сапсаваі чалавека славай. Але некай надобра атрыліваўся. Жыў і працаваў чалавек, была ў яго нейкая мэла ў жыцці і нейкія задумы, і ўсё гэтым, які кажуць, прахам. Ва ўсім гэтым, відаць, была вінавата не адна Вера.

Мне рэптам успомніўся такі выпадак. У адным калгасе, гэта было таксама на Дзяржнішчыне, працавала маладая дэярка Ала Піменава. Было Ала гадоў шаснаццаці ці семнаццаці — толькі скончыла, здавецца, восем класаў.

Далі дзятурную групу прэшаеца. І хутка стала яна ў рабне чэмпіёнам на недох малака. У калгасе, дзе працавала Ала, ведалі, у чым фокус. Ка-

У ПАМЯЦЬ ГЕРАІЧНАЙ АБАРОНЫ

Пра герояў абароны Вярскай крапасті напісані п'есы, кіткі, складзеныя пэсы, сцэнарыі, выніматыя прапозіцыі рэспублікі пачаўся абар сэрміямі на будучыню памяць гераячым абаронаўцаў Вярскай крапасті. Мінула многа часу, і сэрміў былі сабраны. Справа стала за праекціроўшчынямі. Паўтоде інакш Дзяржнішчыня камітэт Савета Міністраў БССР па справах абудавання, Саюз архітэктараў і Саюз мастакоў БССР аб'явілі адкрыты конкурс на складанне праекта помніка-манумента.

Надаўна былі падвезены вынікі конкурсу. Спецыяльная звысперная камісія і журы выддзачы ў Вэст да абмеркавання праектаў па месцы. Восі што расказаў у гутарцы з нашымі карэспандэнтам асінзіў сакратар савета журы І. Зяньх:

— Трэба зазначыць, што помнік героям абароны Вярскай крапасті і прапентуюцца ў нас не ўпершыню. Адна з конкурсаў быў праведзены ў 1959 годзе. Ён не даў жадачых вынікаў. На цпершым конкурсе было прыслана якая ста праектаў, значна больш, чым у 1959 годзе.

Шмат праектаў (трынаццаці адна) паступілі ад беларускіх аўтараў з Мінска, Віцебска, Гомеля, Магілёва, Баранавіч, Браслава.

Аўтары з любоўю і натхненнем наставілі да справы. Многія праекты вызначваюцца арыгінальнай задумай і высокім узроўнем выканання.

У адважэнцы з новым генеральным планам крапасті яе тэрыторыя ператвараецца ў гісторыяна-мемарыяльны ансамбль. У яго ўключваюцца не толькі асобныя памятныя будываўраўнавання і ўчалельны будыні, але і новыя, мэла якіх — гранічныя раскрыцці веліч подзвігу. Асноўным кампазіцыйным цэнтрам ансамбля з'яўляцца помнік-манумент.

Архітэктурна-плаціравацые і аб'ёмна-траспартывае вырашэнне помніка, як правіла, зыходзіць з адзінаццвяіх іраўскай сістэмы, якая адлюстравана дэцідэцы і ўспрымаецца з усіх бакоў.

У многіх праектах помнік вырашэцця іх складаная архітэктурна-скульптурная кампазіцыя. Але ў некаторых прапентуецца толькі архітэктурнае вырашэнне або толькі скульптурнае.

Аднак журы адзначыла, што прадставленыя праекты не адпавядаюць патрабаванням, якія выддзачы з пастаянны ўлада БССР ад прапентування Вярскай крапасті ганавацця звання «Красіцкі герой». Таму першая праця не прысуджываецца. Даве другія, прымі атрымаці праекты — пад даўкам «Мяцця да намень» (Масква, аўтары: скульптар М. Алтычар, архітэктары А. Мельнік, А. Мароніч, М. Міландэў, Г. Савені і «Васмерсмер» (Мінск), аўтары: скульптар А. Бембэль, архітэктары Г. Сасоў, Я. Цюпаў, мастак І. Станеніч).

З БЛАКОТА ЖУРНАЛІСТА

СЛАВА І ЯЕ... АХВЯРЫ

М. ЗАМСКІ

У калгасе «Перамога», што на Дзяржнішчыне, я не быў гадоў сем. А надыўна давялося трапіць туды. Я адмынці дзверы канторы і вярну падумаў: зге, многа усё ж гадоў пракалі... У пакоі не было ніводнага знаёмкага твора.

— Дзе Бонак? — Бывае дзятурна, што сядзела за сталом ля акна, адэрвалася ад ліччальнікы і здзіўлена паглядзела на мяне: — Даўно на пенсіі... Пасля яго ўжо дзе старшыні змянілася. Я пачаў перабраць знаёмых прэзвішчы.

— А дзе Вера Хартыон цпер працуе? — Вера Хартыон! — дзятурна пацінула плячыма. — Я такой і не ведаю. — Вера Хартыон не ведаецца! — у

сваю чаргу здзіўліўся. — Праслаўленую загадчыцу сівнафермы, арданоску!..

Дзятурці, што працавалі ў канторы, перагледзіліся.

У гэты момант у пакоі увайшоў немаляды ўжо, сутулаваць чалавек у акулерах. Я адрэзу пазнаў яго. Гэта быў бухгалтар калгаса Іван Дамінікавіч Крыловіч. Мы доўга пацісклі адзін аднаму рукі.

— Я восі пра Веру Хартыон цікаўлюся, дык дзятурці, не ведаецца!

— Адуць! — ім ведаецца! — скаваў бухгалтар. — Вера гадоў пяць ужо на работу не ходзіць.

— Чаму? Захварэла? — Так, захварэла, — усміхнуўся Іван Дамінікавіч, — на зэахністве.

Я ўспомніў свой першы прыезд на ферму, дзе працавала Вера, не саму, лядную, невысокую, у новай чорнай вайотцы і акуртных гумавых ботах, яе круглы дзятурці твар з чырваніно ва ўсю шчаку.

Мы гутарылі ў невялікім пакойчыку — чырвоным кутку фермы. Сюды сабраліся ўсе работніцы — такія ж маладыя дзятурці, які іх загадчыца. «Расказаць аб рабоце фермы? Да газеткі!» — Вера пачынавала і пацінула плячыма. — Дык чаму павінна расказаць я? Вы ў дзятурці пай паптыяцесьце... Вунь, Галя дзе Жыня намагае раней за мяне туды працуюць... — Зааналася! — зноў пераптыяцесьца.

— Яшчэ як... А была ж добрая працоўніца. Ну, ордэн даў... А потым пачалося зусім нешта неадраўта мелее. Бдуць да яе кіроўшчыня з фэаграфіям. Бачым, то ў адной газэце яе партрэт з артыкулам, то ў другой, то ў часопісе на вокладцы. Я некай не стрываўся, спытаўся ў фэаграфіста, чаго гэта ўсе яны прычэпілі да Веры, нібы ў іншых рэчах перададзіць імяна. Дык ён зэахніўся і кама: «У ваай Хартыон, дзятурці, фэаграфічны твар». Ды што фэаграфіст? Для кіно яе здымаў. Гэта ж, здаецца, і вы тады ў нас былі!

Так, я добра памятаю той дзень... Па нейкіх справах я трапіў у калгас і туды дэведзюцца, што збярэцца сход на кім Веру Хартыон будучы вінаваць з ордэнам.

Вера ў знайшоў у калгаснай канцэлярцы. Яна сядзела побач з партрэтам арцелі, які пісаў ёй выступленне.

«Кіношнікі прыехалі, калі закончылася афіцыйная частка і на сцэне павесілі экран, каб пусціць фільм.

Але праз хвіліну ў зале ўжо стаялі юпітары, нейкія скрынкі і чамаданы. Хлопчы ў камбінезонах з важкімі місіямі на тварах цягнулі правады.

Усім камандаваў невысокі сутулаваць бландын у пажыўчавыя шапцы і паліто з шалевым каўнером.

Са сцэны знялі экран. Зноў паставілі стол прэзідыуму і трыбуну. Вы-

рашана было паўтарыць афіцыйную частку.

Старшыня ў другі раз адкрыў ураччывасць. Па зале ішоў прамаршэравай атрад піянераў з горнам і баярабам. Паўторна выступілі настаяніца мясцовай школы з палыміям прывітвеннем гераяі працы.

Нарэшце на трыбуну павіталіся і сама віноўніца ўраччывасці. Памочнік апэратара падакціў трыногу пад самую трыбуну, і бландын зняў Веру буйным планам. Потым, пакачавы пакулы яна закончыць чытаць, загадаў ёй падняць галаву і ўсімхінуцца.

Зняўшы шчасліваю ўсмішку, бландын павярнуў апарат у бок залы і, апалякшыўшы над галавой у далоні, кірынуць: — Давейце дружна паапладзіраваць нашай слаўнай гераяіні. Ну, тры, чатыры...

Зала дружна заапладзіравала... — Ну, і райком наш, які памятае, таксама не спай, — гаварыў дель Іван Дамінікавіч. — Што ні дзене, дык дэлегавыя на сівнаферме. То з адной гаспадаркі, то з другой. Нават з прадпрыемстваў прызджалі. За вопытам, значыцца... А Вера не ладзіла стала, яна ды кама — больш нічога ад яе не пачуць. Заахнічкі вй слова, яна яму дзятурці... Са сівнакаркі пачала заводзіць канфлікты. Раней, бывала, дзятурціам дапамажа і кармы раздзіць, і жыцьцёў выгнаць, а цпер, куды там, толькі загадаваць — зрабі тат, зрабі гэтак. А што не па ёй, дык адрэзу ў крмы — выгнано з работы. Бачым, адна сівнакарка зэаўлявацца з фермы, Другая... Адым

П. КРОХАЛЕЎ. «Віла», Маска.

[Заканчэнне на 2-й стар.]

СЯБРЫ ВОІНАЎ

Традыцыйны вечар, прысвечаны вайнавым работам па культурыму шэфэву над з'яўленнем плаці «СССР» у 1964 годзе...

Значная работа правядзення работнікаў культуры па дапамогу армянскай мастацкай самалейнасці ў перыяд пачатку і да агульнага агляду ў Усходняй частцы фестывалю творчасці войнаў.

На венары камандуючы войскамі ВВА генерал-маёр І. М. Марцін уручыў пераходны Чырвоны Сцяг Ваеннага Савета ВВА калектыву Беларускай дыржаўнай філармоніі.

ЮНЫМ ГЛЕДАЧАМ

Беларускі Тэатр юнага гледача паказаў свой новы спектакль «Яны і мы» па п'есе Н. Далінай...

СЕМ РАЗОЎ АДМЕРАЙ...

З цікавасцю я сачу за матэрыяламі, якія друкуюцца ў газеце «Літаратура і мастацтва» пад рубрыкай «Ад агітбрыгады — да агітбратэра».

Летась у Маскву на Дэкаду агітбратэраў-мастацкіх брыгад з розных раёнаў Федэрацыі прыехала 17 калектываў.

Многім гледачам задаўся спрэчны выступленне агітбратэраў Чырвонаармейскага Дома культуры Саратаўскай вобласці. Сваю праграму «Фея слухных добрых спраў» калектыв назваў эстрадным паказам для агітбрыгад.

Чырвонаармейскаму Дому культуры пашансавала з ржысёрамі, з добрым рэпертуарам. Ну, а імя агітбрыгад! Ці варта ім задувацца сур'ёзна ад перахода на новую форму работы, да якой абавязвае, у той ці іншай ступені...

ТРЭЦІЯ ПРЭМ'ЕРА «КАЛЮЧАЙ РУЖЫ»

Упершыню за дзесяць гадоў жыцця аматарскага калектыву ўбачылі на сцэне нашых маладых сучаснікаў, студэнтаў, убацькалі па сутнасці саміх сябе.

Вось што раскажаў мне мастацкі кіраўнік тэатра П. Сушко пра першы вопыт пастаноўкі артыстам-аматараў сучаснага опернага спектакля.

— У оперы «Калючая ружа» мяне перш за ўсё зацікавіла музыка. Яна прадаўная, жыццёвая, легка запамінаецца, а для нашых выканаўцаў гэта немаловажны фактар.

Гэта спраўды маладзёжны спектакль. Удзельнікі аматарскага тэатра, інжынер Галіна Зінчанка ў пераходны момант падзялілася думкамі пра сваю ролю Святавы.

— У мяне гэта першая такая вялікая работа ў нашым оперным тэатры, — сказала яна. — Мая гераіня — трохі своеасабліва, кепская дзяўчына, і мне хацелася, каб глядач не палюбіў. Усю акалячую партыю я вучыла па памяці.

Г. Зінчанка слявае сваю партыю шыра і эмацыянальна насціна. Ружа яе на сцэне свабодная і ўпэўненая.

Партнёра Г. Зінчанка — выпускнік МДУ, супрацоўнік выдавецтва «Маладая гвардыя» Сцяпан Чумак, які выконвае ролю Андрэя Пароскага, таксама пакідае добры ўражанне. С. Чумак лічыць, што яго оперная партыя ў спектаклі самая ўдзячная — ён што і спявае, і спраўляецца ён з вэ-

кальнымі і сцэнічнымі цяжкасцямі гэтага партыі неабла.

— У мяне роля ў гэтым спектаклі велікая, своеасабліва, — гаворыць выканаўца партыі Ірына Абрамава. — Мне даводзілася выступаць у «Траўніцы» і «Рыгалета» ў партыях Вірлеты, Джылды. Трагічная развязка ў абедзюх операх пэтра-буе адпаведнай «настройкі».

Можна шмат раскажаць пра ўдзельнікаў гэтага цікавага спектакля — пра ўдзельніц Сямёнава (Рыгалета) і Вячаслава Нінара (Лявон Бурка); пра Аркадзія Трафімава (Мальвіна) і выканаўцу ролі прафесара — Віталія Мішына, нядаўняга выпускнік МДУ, які марыць наступіць на вяршыню аддзялення музычнага вучылішча. Усе яны арганічна ўвайшлі ў ансамбль опернай пастаноўкі.

Вядома, не ўсё гледзіць ў аматарскім спектаклі. Заўважаеш рад купюр. Спробна, напрыклад, акалячая партыя Ірыны, скерчаны танцавальныя нумеры; прапушчаны хоры (у тэатры члвер няма харавога калектыву). Усё гэта надало спектаклю «камерны» характар, неўладцывы оперы Ю. Семіянікі.

Перакладзены Г. Сушко на рускую мову тэкст оперы многае страціў у сэнсе вобразнасці, яркасці думкі. Не ўсё добра вырашана ў мізансцэнах, а танцавальныя эпізоды пакулі яшчэ не ўпэўнаюцца ў агульную тканіну спектакля.

Але сёння хочацца гаварыць пра агульны погляд гэтага спектакля, пра вялікую работу пастаноўшчыка П. Сушко, дыржора заслужанага артыста МАССР А. Брагінскага, канцэртмайстра А. Мардэляшвілі, мастака С. Мусаева (яго дэкарацыі вырашаны ва ўмоўнай манеры, дасціпна і проста). Хочацца гаварыць пра поспех маладых выканаўцаў, пра іх любіўныя адносіны да Беларускай оперы.

У гэты час у дароце. Так можна сказаць пра Дзяржынскі народны артыст БССР. На нашым здымку вы бачыце яго выступленне ў ролі Пяткавіча на Беларускай операвай філармоніі.

Фота М. РУБІНШТЭЙНА.

СЛАВА І ЯЕ... А ХВЯРЫ

[Заканчэне. Пачатак на 1-й стар.]

дзёш. (Неўзабаве пасля пераезду Алі ў Мінск бачылі яе пачалі прадаваць па таннай цене гадзіннікі. І ка-му — дзярком, які працаваў разам з іх дачкой).

І ў думках параўнаў гэце паміш-канне з тым, дзе працавала Марыя Вікенцьеўна. Там мураваны палац, шырокія вокны. У акуртальных клетках, дзе знаходзіцца цяляты, падаена свежая саломе. Па доўгім праходзе коціцца ваганетка падаёвай дарогі. У кармавы адсек газавая пліце для падагравання малака.

— Усе гэтыя годзі, што хвалілі яе, фатаграфавалі, здымалі для кіно, выбіралі ў прэзідыум, пасылалі на вучо-бы, рабілі так не таму, што былі ўпэў-нены ў выключных якасцях Веры — працаўніцы і чалавека, а таму, што ўсё гэта траба было так рабіць у па-добных выпадках. Значыць, не было ва ўсім гэтым шчырасці і кроўнай за-цікаўленасці, а быў фальш, які адчу-валі і сам «аб'ект», і калгаснікі.

— Не работа, а адны пакеты. Жы-велу шкада... Яна ж не віванава, што трапіла суды, а не да Марыі Вікенцье-ўны.

— Вы ўтрох сто цялят даглядаеце, а яна адна большы...

— Са сваёй кішні? — А то ж... Гэта ўсё ведаюць. — А дзе ж яна грошы бярэ? Жанчыны паглядзелі на мяне са спадаём:

— Стала робіць, дзе ж вы ўзяць... Усё стала зразумелым бачыць, у канторы, калі я папрасіў бухгалтара паказаць асабісты рахунак Марыі Вікенцьеўны. Базаліва глянучы на дзверы ў кабінет старшын, ён выняў

Дзімтрый УКСУСАУ

ВЕРАСЕНЬ

УРЫВАК З РАМАНА

— Так здарылася. Дома чакаюць. З Гродзі да-біраюся...

— Сямён выцягнуў з нагруднай кішні пачак «Бе-ламорая».

— Куры. — Савецкія? — Такіх пачак, разглядаючы пачак, пасля аспорожна выцягнуў папрусю. — Не даволілася курцы.

— Вазьмі яшчэ. Пра запас. — Думваю, што савецкіх папрусю члвер будзе ўдасталася. — Такіх пачак, разглядаючы пачак, пасля аспорожна выцягнуў папрусю. — Не даволілася курцы.

— А ты не дурны! — сказаў Сямён і засмяяў-ся. — Праўду кажаць, друг, Я гэты па-вашамаў Сябра! Правільна. Савецкая ўлада часовай не бывае!

— З Гродзі, кажаш? А што ў тебе там? — Турма. — Такіх пачак, разглядаючы пачак, пасля аспорожна выцягнуў папрусю. — Не даволілася курцы.

— Пацікава... — узважліва Максім пасля некагортаго роздуму і пры гэтым не гледзячы на Сямёна.

ПАМЯЦІ ПЕСНЯРА

60 гадоў назад з'явілася ў друку імя народнага паэ-та Беларусі Яні Вікенцьеўна.

1905 года газета «Северо-Западный край», якая выдавалася ў Мінску, надрукавала першы вяршы «Мусіма». І гэты пачынаўся паэтычны творчым паэтам Яні Вікенцьеўна.

Грамадзянскасць рэспублікі адзначае 60-га гадына пачатку творчай дзейнасці любі-мага паэта і 40-годдзе з дня надання яму годнасці народнага паэта. У Радашковічах, на радзіме Яні Вікенцьеўна, на беразе ракі Вя-лікага абдылося вялікае народнае свята, прысвечанае гэтай гадавіне. Адкрыў урачы-стасці санатар Маладзешчанскага раёна паэты В. Ляшчын. Пра жывіцце і дзейнасць народнага паэта гаварыў вядомы санатар Літаратурнага музея Яні Вікенцьеўна А. Еса-ноў. Вяршы «Вязаніца» і «Я ведаю Янку Ку-лачу», прысвечаныя паміці песняра, пра-чытаў паэт М. Хведаровіч. У заключэнне самадзейныя артысты Мінскай абласной народнай філармоніі выступілі ў канцэртах. Са сцэны гучалі неўміручы творы Яні Вікенцьеўна.

Шматлюдна было ў гэтыя дні ў сале Вя-лікага, дзе нарадзіўся паэт. Энцыклапеды-наведлі домін-музей паэта.

У сераду, 26 мая, у Літаратурны музей Яні Вікенцьеўна влілася вялікая група слу-хачоў пастаянна дзеючых курсаў кіраўнікоў мастацкай самадзейнасці, якія працуюць пры Міністэрстве культуры БССР. У супра-ты, прысвечанай паміці народнага паэта, прылілі ўдзел А. Есанюў, Я. Брыль, М. Абрамыч, народныя артысты БССР Я. Ціцюці і Б. Платонаў.

— Дык і цяляты яе, мусіць, вам дорага абыходзіцца! — сказаў я.

— І не кажыце, залятае цяляты... Страты прыносіць форма стражні-цы...

— Назаўтра я зайшоў да старшын-на рыўкавічанама. Расказаў яму пра ўсё. Старшыня доўга раздзіў моўчы па кабінете, паціраў шапку, потым, не-які віванава ўсімхінуўшыся, сказаў:

— А што будзеце рабіць!... Пра Марыю Вікенцьеўну ва ўсіх газетах і часопісах напісана. Дзеляціць з і-ншых раёнаў і абласцей прыязджаюць за вопітам. Трэба ж трымаць марку...

— Я ўспомніў, які некалькі гадоў на-зад даваўся мне павызаць з груп-най старшын калгасу ў славутыя Калінаўцы. У мусовай раёнай рэ-дакцыі я папрасіў падышчы газету, каб паглядзець, што тут пісалі пра Калінаўскі калгас. Адзі з маскоўск-ых журналістаў папраўдзіў мяне:

— Пра Калінаўку ты нічога не знайдзеце, мы пра яе амаль не пі-шам.

— Што? Па ўсёй краіне грміць слава Калінаўкі, а вы не пішаце!

— Нам нелага пісаць, — спакоена растлумачыў мой субясідэнт, — бо ўсё ў асперадах раёна адразу ж кроч падымаюць — умовы ж там зу-сімкі ішыць...

— Хутка ў гэтым мы пераканаліся са-мі...

— Я доўга думаў, як заканчыць гэтыя нататкі. Некалькімі моцнымі сказамі! Нешта нахваліў таго, што фар-малізм губіць жывую справу, аб'явіў ваіну фармалізму! Не, не тое... Пе-ршае, банальна, па-другое, не ў фармалізме адным тут усё лёс. Га-та нешта больш глыбокае і больш неабспечанае. Таму, што робіцца сва-дома. Тут ужо не скажаш, што воль-нехта нешта не дагледзеў, не праду-маў і г. д. Усё прадумана як ма-лаў і г. д. Усё прадумана як ма-лаў быць. Яшчэ раз паўтараю, віванава тут не Вера Харытон, і не Марыя Ві-кенцьеўна, і не Аля Пшэмава, бо спектаклі, у якіх яны, здавалася, гра-лі гапоўню голь, былі пачытыя на-не для іх. На гэты спектакль накі-ваюць капітал толькі пастаноўшчыкі.

— У апошні час у нас аб'явілі са-праўдную ваіну паказу. За прынцып-нага судзіць.

— Усё стала зразумелым бачыць, у канторы, калі я папрасіў бухгалтара паказаць асабісты рахунак Марыі Вікенцьеўны. Базаліва глянучы на дзверы ў кабінет старшын, ён выняў

на які тэрмін быў асуджаны Максім, ці ёсць у яго сям'я, чым займаўся да аршчыту.

Максім адказаў негарома і напаго-ласу — па даўняй завацы канспіратара. Далі яму востры галч, а дзядзюў палю-во — Чырвонае Армія вярталася; ёсць у яго маці і малады брацік, гадоў два-нашчы, не члвер ужо шаншаны; да аршчыту Максім, як і многія яго аднаві-коўцы, араў і засваў свой загон ганюў-платы па Нёмане, каціў панскія дугі.

Машина ўхалала ў горад, спынілася на скрыжаванні. Дзверды расчыніліся і Максім убацьку знаёму стрыжыну галаву.

— Вываз, хлопце. Мін тут збочаеся.

Максім саскочыў на пыльную дарогу.

— Дзякую, таварышы! — Будзь здароў, сябра!...

Максім пабрыў да цэнтра горада. Злева і справа, на дахах дамоў, на бранях і дрэвах віселі чырвоныя палатнічкі, розныя па форме і велічы-на. Але чырвоны матэрыял, відзень, змяшчалася не ва ўсіх. Ёсць на доўгай палісе, прымацаваны да пласта, змейкай развіваецца чырвоная дзюва-хаткі не знаходзіцца ні матэрыял, ні стужкі. Яны влівавалі з дошкі зорку, пафарбавалі яе адвары і шапудыны цыбулі і прыбілі да сцяны паміж вокнамі — на самым відзюку.

— Дачкаліся свежых дзён... Дачкаліся! — ук-валівава падумаў Максім, — Такага свята не было яшчэ на нашай зямлі.

Неўзабаве ён апынуўся на плошчы. Асюль па завалку яму трэ было іці ў роднае сяло, дамоў. Як там маці? Ці жывае хаціць. Што з Га-кай?

Трэба было спыніцца. Але тут, у горадзе, жи-лі людзі, сяброўствам з якімі ён ларажыў. Ён не мог абмінуць гэтых людзей ныват члвер.

Знаёма шльда «Цырульнік братоў Р. і С. Лі-шчы». За шырокім акном — белыя залаты і сур-вэты, намаленыя фізіяномі. Максіма абганяў ра-мізнік; на сонцы весела бліснулі пакрытыя дажам спіны блісчучых на гуме, колаў. І прыватная дыржына, і рамізнік — усё гэта было і раней. Максім азіраўся, што новага? Сяліг, сціг!...

ЛІТАРАТУРНЫЯ КАНЦЭРТЫ

дзё В. Спітніцкай, М. Зорына, Ул. Нікалава. Яны наладзілі ўмо-вадзельніц рабочых і служачых у Крамлёўскім Палацы з'ездаў пра выступленне ў ліку ішчых агітбратэраў «Спадарожнікі» Палача культуры «Чырвоная Сорчавка». Аднак усё тады я задумаўся над тым, што ганаровае званне тэатра да многага абавязвае. Я не супраць звання «тэатр», але мне хацелася б даць да гэтай назвы яшчэ сло-ва — эстрады агітбратэра. Мне здаецца, што ў гэтым выпадку ўсё б стала на месца і такія назва цялком адпавядала б і тэатру га-рхаўчан і саратаўскай агітбрыгадзе

ВІНШУЕМ З ЮБІЛЕЕМ

Дзімтрый УКСУСАУ — ПЯЦЬДЗЕСЯТ ГАДОЎ

Сёння празаі-ку Дзімтрый Уксусау споў-няецца 50 га-доў. Праўле-не Саюза пі-сьменнікаў БССР напіраваля но-біляр прывітан-не, у якім гаво-рыцца:

«Дарагі Дзім-трый Ільіч! Сардэчна ві-ншаванне Ва-шага таварыша на пяры, з 50-годдзем з дня Ва-шага нара-джэння.

Перш чым прысціць ў літаратуру, вы працілі вялікую школу журналіскай дзейнасці, якая дабагаціла Вас ведін-ня жывіцы, багатым запісам назір-нага і бранжыяна. І першы свае лі-таратурна-настаўніцкі творы вы прысці-лі сваім сучаснікам — праціўнікам а-скі і сорада, іх сціравам і думам. Кнігі «Ранні ветрыкі» і «Я — твой сябра», у якіх Вы распродзіваеце надобныя тэмы нашай жывіцы, знай-шлі чытацкую ў шырокіх колах чы-тачоў.

Ад усёго сэрца жадаем Вам добрага здароўя, доўгае ко жывіце і пло-дзешчых поспехаў на літаратурнай ніве, у грамад-скай дзейнасці і ў асабістым жыві-цці.

Рэдакцыя газеты «Літаратура і ма-стацтва» дапамагае да гэтых віншаван-няў і паманданню.

Зараз я працую

над раманам «У пошуках будучы-ні». Яго тэроі — сцягне дачкой з вёсак блыдой За-ходняй Беларусі. Час, які асплоа-юць падзеі творы, — першыя дні пас-ля ўз'ядання, вай-на і першыя гады мірнага жыцця. Ге-роі рамана — бы-лыя падпольшчыкі і звычайныя сяляне, якія змагаюцца за новае жыццё, ядуць барацьбу з фашысцкімі захоп-нікамі, абдуваюцца на руінах вайны гра-мадскую гаспадарку.

Хочацца паказаць жыццё ва ўсёй яго скла-дчасці.

Аўтар.

Н ЯДАЎНА прапусціў дождж. У прыціхлым лесе захлапа грыбамі і прэлым лісьцем. Азідаю, нібы клякаючы каргосяі, паісква-ла нябачанна птушка.

Максім падумаў, што такой парой до-бра было б пабадыцца з кашалём на лес-ных зарасніках. Але зараз было не да гэтага.

Машыны ішлі даволі часта: з чырвонаармеі-на, з грузамі, закрытымі брызентам. Дарэм-на Максім падымаў руку, махаў шалкай — па-каменчы, нібы змовіўшыся, не тармазілі, «і крў-дзіцца нехта, што для іх... Не такіх кас!»

Але вось крывяная машына з чырвоным кр-ягам на бране прыпынілася. З кабіны высунулася стрыжына галава шэфара:

— Чаго табе, хлопце? — Падавазі б... — Далека? — Прама. Да Папаўска.

Шэфар сасінуў на зямлю, абышоў машыну, адзінуў заднія дзверы.

— Сумеш, Сямён? Прымай спаварожнік у кампанію, веселяць будзе! — павярнуўся да Мак-сіма. — Лезь, да хутчэй! Сямёнам акінуўся рослы чырвонаармеіц, які накінуло горкісць на лабым.

— Сядзь, — ён кінуў на месца побач. — Куды спыніцеся? — Дазому.

Машына кривнулася і паішла.

— Быццам і не зусім пазытохіць час для раз'яздзі, вайна... — скока назіраючы на Максі-ма, зважыў Сямён.

Сеня — Дзень пагранічна. Воіны заставы імя Кінаватава сустракаюць яго высокімі паліцыйнікамі ў баявой і палітычнай пардытоўцы. На гэтым здымку вы бачыце сакратара партыйнага арганізму, заставы старшыню Івана Пятровіча Балеагана (у цэнтры), які расказвае маладым пагранічнікам пра неўміручы подвиг Героя Савецкага Саюза Андрэя Кінаватава, чыё імя носіць застава.

Фота В. ГЕРМАНА (БЕЛТА).

ЦЭХ МАСТАЦКАГА ТКАЦТВА

Хораша спаваў на рэспубліканскім аглядзе мастацкай самадзейнасці хор з Ваўкавыска. Але не толькі суладныя, звонкія галасы спадбалілі слухачам. Вабілі іх вока і багатыя, яркія народныя кацыюмы спевакоў.

Выткалі ж гэтыя тканіны, пашлі з іх кацыюмы на заказе ваўкавыскай спевакоў у цэх мастацкага ткацтва Вянецкай фабрыкі мастацкай керамікі і вышыўкі, які адкрыўся з пагадою таму незад. Ткачы доўга шукалі не дэвалюі — акэзавецкі, гэтым самабытным майстарствам валодаюць многія вышыўальніцы.

Вось адна з іх — Марыя Сасонка. Спрытна беге, чаюнок у яе руках, стуючыя бярды, і цудоўная беларуская саматканка наматаецца сантыметр за сантыметрам на ношы. Так італі прыгожыя посылкі бульбы, маці, прыгэты Марыі, так тэч і яна сама.

А поруч праекцыя за станкамі Марыя Яйд, Леакадзі Мазанік, Вікторыя Квч і іншыя.

І калі вам даязвэцца слухаць Смалгонскіх Лідскіх хоры, вы змоў жа ўбачыце на спеваках кацыюмы, зробленыя рукамі ісянечных умельцаў.

Неўзабаве яны мяркуюць адрадыць іячэ адзін арыгінальны і забыты від народнага ткацтва — саломкай.

С. ДУБРОВА.

ПРАСТОРЫ МУЛЬТЯПАКАЦЫ

Вясною таленавіта гавораць пра любоў. І пра любоў да кіно, у прыватнасці.

Чатыры дні гаварылі пра любоў да кіно ў вясняным Варонежы тых, хто глядзіць фільмы, і тых, хто робіць іх. Горад прамая першы фестываль — справядзачу кінастудыі «Саюзмултыфільм».

Пасля варонежскай справядзачы адбуваюцца такія ж фестывалі ў Ленінградзе і Прыбалтыцы. Вялікі ж кінематаграфістам, які працуе ў галіне мультяпакацы, іячэ не раз даязвэцца паучы кампаненты сваяе работы. Любоў гледача не рэзультатнавая і ніякім правам не падпарадкаваная.

У любові мастака правіла ёсьць. Правіла гэтая не сфармуляваны, правілы гэты мяняюцца. Названыя толькі іх прышчы: быць дастаткова смелым, каб глядзець проста ў вочы пошукам.

Пошукі пачынаюцца з непакою аб лёсе, аб будучым прафесіі. Непакой — вось той рухавік унутрашняга гарніна мастака, без якога мастацтва, застынаючы на месцы, перастае жываць.

Уступленне ў праблему

Для мультяпакацы не існуе немагчымага. Яе вывучэнне ўсемагчыма, даязвэце героям малавяданых і дзіячых фільмаў не зяртаць увагі на любыя з законаў фізікі або біялогіі.

Сызары першых мультяпакацаў — прычына для яснаснага каскаду вясельных трукцаў. Але пасля, за канану мультяпакацы часцей і часцей выбіраюць казку.

Казка пампагэ сумнішчы, супразьмерць рэальнае з нэрэальным. Казка пампагэ мультяпакацы знайсці яе аснову — адначасна, радэсьч несправадана пазнавання свету, казка, не паранішы вясельне сэрца мультяпакацы, скірвала жанравую кіраванасць да камедыі характараў, а не проста забаўных станаючыя.

Даматэагас ж праўды характараў, мастак прымушае героўў каршыні дзейнічаць рэальна ў народжаным вымыслам свеце. Адчуваючы праўду характараў, адчушы глады веры ў справядлівасць вымыслу, глядач прымае героя-малюнак або героўлячку ўсрэд: адываецца дуа мастацтва. Мультяпакацы станаюцца самастойнай галіной кіно. І ўваходзіць у паласу абавязковага клопату кінамастагара — у праблему літаратурнай перакрыніцы.

ВЕРА Ў ЛІТАРАТУРУ

У сызары сумасянага мультяпакаца мейш ва ўсё спейфікі: што атрымаеш, што не атрымаеш, што можна, чаго не можна. Прычына тая ж — вялікая ўсемагчынасць.

Сызарый — машынальны зарад мультяпакацы.

Сызарый не абмежаваны формай, не абмежаваны жанрам. Вершы і проза, байка і лірычны маналог або апавяданне без акцэнтаваных драматычных халоў. Усім індаўна, на ўсеазаёмных фестывалі, з роўным поспехам прайшлі пабудаваны ка дзіягалафільм Рамана Качанова «Жабія шукае тату» і вырашаная

Літаратурна Мастацтва

Пятніца, 28 мая 1965 года

ЦІКАВЫ ІНТЭРПРЭТАТАР

У зале Белдзяржкансерваторыі адбыўся канцэрт кандалата мастацтвазнаўства Іды Губайдулінай.

У канцэртную праграму пійяністкі ўвайшлі тры буйныя творы фартэпійнага рэпертуару: Саната сі бемоль мажор Ф. Шуберта, Прэлюдыя, харал і фуга С. Франка і цыкл п'ес М. Равеля «На грабніцы Куперэна». Выкананне такіх розных па характары твораў ставіць перад артыстам рад складаных інтэрпрэтарскіх задач.

Шубертаўскія творы буйнай формы спалучаюць у сабе песеннасць лірычных тэм са свабодным імпрэвізацыйным характарам апавядання і вар'яцыйным прышчыпам развіцця. У сувязі з гэтым перад выканаўцам паўстае цяжкая задача — перадаць некаторыя задата доў-

гія мясціны санаты, каб яна не страціла пры гэтым ісянай вобразанасці, шчырасці настрою і адзіства формы.

Пійяністы паспяхова удаляюць вывучыць агульную ідэю твора. Асабліва добра прагучыла другая частка санаты. Хацелася б толькі, каб выканаўца дамаглася большай выразанасці і разнастайнасці фарбаў у дыяпазоне гучання ад пійяна да пійянісма. Можна, вядома, не пагадзіцца з трэцююю асобнай эпэзодаў, прымаць або не прымаць тэмпы і характар інтанававання той або ісянай тэм (у прыватнасці, на наш погляд, скерца санаты было сыграно трохі папешліва).

Адзак мы пацудзі спа-воёму прычтынаюць шубертаўскую санату. Фінал санаты і быў выкананы ярка і з майстарствам.

У музыцы Прэлюдыі, харала і фугі Франк з вялікай сілай і глыбінёй увавобіў характэрную для рамантызму тэм, пакуты чалавечай душы. І. Губайдуліна добра перадала арытмічнаую стройнасць твора. Але ў эпэзодах, калі ўсклававаныя, гнейныя разчытаныя змяняюцца інтанацыйнай малбы, шматзначнымі паўзамі, калі музыка станаюцца страўнай і адначасова строга паглыбленай, пійяністы не хапіла змацянальнай непасрадынасці і шчырасці пераываання.

Сюіта Равеля «На грабніцы Куперэна», надпісаная ў 1914—1917 гадах, з'яўляецца даінаю паваргі да францускага кампазітара XVIII стагоддзя. Гэта — спроба перааснаваць спадчыну французскіх клавейністаў, спалучышы ўспрыняты ад іх прыгажосць, вытанчаснасць мелодыі, прарэстынасць фактуры з каларыстычным і гарманічным знаходкам імпрэсіанізму. Сюіта склада-

ецца з шасці п'ес — прэлюдыя, фугі, фаранга, рыгадона, менуэта і такаты.

Выканаўца ў п'есах гэтага шыкла паказала сібе з новага боку, прадэманстраваўшы слухачам даязвэснае увавабляццё розныя вобразы і настроі прыёмамі тонкай каларыстычнасці.

Рыгадон быў сыграны вельмі ярна, дакладным шрыхом, пругкім рытмам. А шрых у фаранге трыба адначасна — нэмагчыма аднастайнасць фарбаў і педальцаў. Таката была выканана з сапраўдным пійяністычным бласкам.

Канцэрт Іды Губайдулінай пераанаў, што ў таленавітай пійяністкі патрабаваўшы мастацкі густ і добрая, дакладная тэхніка выканання. Застаецца толькі пажадаць пійяністы часцей выступаць у адкрытых канцэртах.

І. ЦВЯТАЕВА, выканаўца абавязкі дацэнта Белдзяржкансерваторыі.

ГОСЦЬ З СУОМІ

Некалькі дзён у Мінску тэсціў артыст горадскага тэатра Дзхкі, член аддзялення Таварыства Фінляндія — Савецкі Саюз у горадзе Дзхкі Олаві Юхансон. Госць называецца з тэатральным імем Мінска — прысутнічаў на спектаклях у тэатрах імя Я. Купалы і імя М. Горькага, у народным тэатры горада Барышава пагядзеу спейтатка «Васа Жалжынова».

У Беларусімі таварыстве друбыі і культурнай сувязі з замежнымі краінамі адбылася сустрэча О. Юхансона з вядучымі артыстамі сталіцы, актывістамі таварыства — віцэ-прэзідэнтам соцыялі літаратуры і мастацтва Таварыства, народным артыстам БССР С. Вяршам, народным артыстам Рэспублікі Я. Наласіным, Г. Абуховіч, С. Стомам, рэжысёрам А. Міхайлавіч, віцэ-прэзідэнтам Беларускага аддзялення Таварыства «СССР — Фінляндія» прафэсарам В. Заўрэвым і іш.

Неўзабаве яны мяркуюць адрадыць іячэ адзін арыгінальны і забыты від народнага ткацтва — саломкай.

С. ДУБРОВА.

У ПАЧАТКУ чэрвеня ў канцэртнай зале філармоніі будучэ працягваецца выступленні эстраднага аркестра пад кіраўніцтвам Барыса Ранскага (малодшага). Новаую праграму пепулярнага эстраднага калектыву ўжо глядзелі жыхары Брэста.

У першую суботу чэрвеня нашымі гасцамі будучэ студэнты. Філармонія наладжывае для іх вялікі канцэрт-бэль у гонар закінчэння неўвадзена года.

Лаўрэат Усерасійскага конкурсу чытальнікаў Р. Патрыка выступіць у нэс 10 чэрвеня з новай праграмай «Любоў і яніясці». Артыст выканае творы Блока, Маякоўскага, Ясёніна, маладых савецкіх паэтаў.

12 і 13 чэрвеня Дзяржаўны сімфанічны аркестр БССР дэе канцэрты пепулярнай сімфанічнай музыкі. Дырыжыруе імі заслужаны артыст БССР Віктар Дуброўскі (Масква), у якасці салісты выступіць лаўрэат Усеазаўнага конкурсу вакалістаў Мая Хоханав (Масква).

Вось праграма гэтых выступленняў: уверцюра да оперы «Шаўкоўна лясіца Рэсіні», «Менуэт» Бакерыні, «Вялікі іспанскі танец» Глазунова, «Славянскі танец» Дворжака, «Фарандола» Бізэ, «Сумы вальс» Сібеліуса, «Венгерскі танец» Брамса. Будучэ выкананы таксама вальсы Штрауса «Венская кроў», «Абдымем міленьны», «Блакітны Дуней», уверцюра да оперы «Лютчэя мяшы» і «Персіскай марш».

«Смехам па пераходках» — так называецца эстрадна-сатырычны пеказ, з якім прыедуць да нас артысты Пёўночна-Асецінскай філармоніі.

Канцэрты пачнуцца 12 чэрвеня. У складзе бригады сетырыкі Міхаіл Фадотай і Павел Нельскі, інструментальны ансамбль пад кіраўніцтвам Лідзія Каган.

Многім гледачам вядомы псіхалагічныя эксперыменты на эстрадзе Міхаіла Куні. Вясною артыст даваў у Мінску некалькі паказаў і цяпер зноў запрошаны на гастролі ў Беларусь. М. Куні выступіць у канцэртнай зале 17 і 18 чэрвеня.

Самыя вялікай падзеяй гастрольнага месяца трыба лічыць выступленні народнага артыста Чэзна-Інгушскай АССР, заслужанага артыста РСФСР, лаўрэата Міжнародных конкурсаў Махмуда Эсамбаева. Вядомы выканаўца танцаў народнага свету пачне свае выступленні 18, а закінчыць 28 чэрвеня. У канцэртнай прывучы ўдзел лаўрэат Усеазаўнага конкурсу артыстаў эстрады спявачка Анастасія Качкарава, салісты Чэзна-Інгушскай філармоніі Нарайр Ахля, Ганна Яфімава і саліст «Масканцэрта» Леў Плянкін.

Апошні канцэрт месяца дасць спявачка Ружэна Сіора (29 і 30 чэрвеня). Артыстка будзе выступаць у суправаджэнні аркестра «Мелоды».

ЛІТАРАТУРА ЧАКАЕМ ПАПАЎНЕННЕ

Задольна пэлазны ў нашай мралі — не вялікі магчымасці для атрымання прафесійнальнага адуцы. Навучальная ўстанова Саюза пісьменнікаў СССР з'яўляецца Літаратурны інстытут імя А. М. Горькага, Спрод вымакчынаў інстытута — буйнейшы пісьменнік М. Шалаў, К. Федзін, Л. Ляноў, Л. Сабалеў, М. Ісановіч, І. Ішыл, М. І. Гарбуноў, Л. Ашанін, Я. Дзяляцкі і іншыя.

Асабліва важным момантам літаратурнага інстытута ў ахаванні маладых пісьменнікаў шматназначна літаратуры народаў СССР. Студэнты з саюзных і ўвадзеных рэспублік атрымліваюць тут неабходныя вяды і аб'ём вышэйшай навукальнай ўстаноў, адаловваюць рускай літаратурнай мовай, развіваюць і ўдаснавальваюць свае мастацкія майстарствы.

У інстытуце зямляюцца і маладыя літаратары з Беларусі: І. Шыльрэўскі, Г. Пашыенна, В. Сузіні, І. Летка і іш. Хоцэца спадзівалася, што і ў гэтым годзе з Беларусі да нас прыйдзе добрае папаўненне. Нам прымае адначасна, што пісьменніцкая арганізацыя БССР усё атрымае памагэ інстытута ў правядзенні творчых мейсакурсаў. А канкурэс гэты, трыба сказаць, вельмі вялікі. Штогэты мы атрымліваем да двух тысяч творчых задач на 150 акадэмічных месцаў. Прынятая камісія, у складзе якой вядомы пісьменнік і прафэсары інстытута, уручыва і дабрачыльна разглядае южны рунаткі. Галоўнае — убачыць у рунаткі задаткі таленту, сваяскасць успрыняцця мышлі.

Інстытут мае аддзяленні прозы, паэзіі, драматургіі і літаратурнай крытыкі. Тэрмін мейсакурсаў — да 20 чэрвеня. Вынікі мейсакурсаў камісія паведамавае аўтарам да 15 верасня.

Дом Герцаіна радасна адчыніць свае дзверы перад маладымі беларускімі літаратарамі.

А. УЛАСЕНКА, дацэнт Літаратурнага інстытута імя А. М. Горькага.

Наша гасця спявачка Ружэна Сіора.

Гастролі неўвадзенага артыста Міхаіла Куні.

ЧЭРВЕНЬ

Філармоніі чэрвень КАНЦЭРТ

У нашым дзёніку — некалькі мезалюбных старонкі. Пачалася гастрольнае лета і праграма канцэртных пеказак асобных выканаўцаў перагладжывае. Мы спадзіваемся, што спіс чэрвеньскіх гасцей стеліцы ўдасца падоўжыць.

А. КАРДЫМОН, дырэктар-распадарчальнік канцэртнай залы філармоніі.

«Морген».

«Вохенпост».

«Ліберасьён».

«Юманітэ».

«Джэнтльменскае Пагадненне».

«Парнаграфія Накладной Платай».

«Дэлі Ўорнер».

НА СОМЫ У ГОМЕЛІ. Фотаздымак М. МІНКОВІЧА.

ШУКАЛЬНІКІ НАРОДНЫХ СКАРБАЎ

Надышоў час летніх вопрускаў, накінуў і фальклорныя экспедыцыі. Шукальнікі народнай пэтычнай мудрасці рытукоўца да новых паходаў па шляхах, дарогках, у калгасы, саўгасы, на ваюбодні Беларусі. Хто гэты людзі — шукальнікі інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Міністэрства культуры БССР, а таксама шматлікі аматары — студэнты, вучні, мастаўнікі, пісьменнікі, рабочыя, служачыя, пенсіянеры, многія якія сталі нашымі пастаяннымі карэспандэнтамі і рэгулярна прысылаюць у інстытут запісанія імі песні, загары, частушкі. Хоцэца адначасна выкладам, і звартаюся да ўсіх аматараў народнай паэзіі з просьбай: даязвэць нашым карэспандэнтам, прысылаць лепшыя ўзоры народнай паэтычнай творчасці па адрасу: Мінск, Ленінскі праспект, 66, Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Міністэрства культуры БССР.

Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Міністэрства культуры БССР аб'яўляе конкурс на лепшага абраніцана традыцыйнага і сучаснага беларускага фальклору. Карэспандэнтчы выкладам, і звартаюся да ўсіх аматараў народнай паэзіі з просьбай: даязвэць нашым карэспандэнтам, прысылаць лепшыя ўзоры народнай паэтычнай творчасці па адрасу: Мінск, Ленінскі праспект, 66, Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Міністэрства культуры БССР.

В. СКІДАН, загадчык фонду архіва сектара фальклору і фальклору Міністэрства культуры БССР.

ЭЛЕБАЧАННЕ

Першая праграма. 11.00 — «Містэрыя». Фільм-аперта. 16.25 — «На старцы легнаўлетка». Кінараман па падыходзім беларускім спартсману да матча БССР «Трыбуна». 17.00 — першыя выходы. 18.15 — «Песні Вярхаліна». Першыя выходы. 19.30 — «Інвер-1». Мастацкі фільм. 20.55 — «Дні пагранічна». Салідныя трынашы.

Другая праграма. 19.30 — «Вернікі вяртаюцца». Да Дня пагранічна. 20.15 — «Мно дзённы год». Мастацкі фільм. Частка другая. (М).

Першая праграма. 11.00 — «Інвер-1». Мастацкі фільм. 15.55 —

праграма перадач. 16.00 — для дзёны. «Падарожжа ў іералі Пшырэлію». Тэлевізійныя ўрады студэнтаў тэлебачання. 16.15 — для маладых. «Вялікія рэчывы». Мультяпакацавы фільм. 16.35 — тэлевізійны фільм. 16.55 — першыя выходы. 17.00 — першыя выходы. 18.15 — «Песні Вярхаліна». Першыя выходы. 19.30 — «Інвер-1». Мастацкі фільм. 20.55 — «Дні пагранічна». Салідныя трынашы.

Другая праграма. 15.25 — праграма перадач. 16.15 — «Чыстакіно». Мультяпакацавы фільм. 16.30 — «Песні Вярхаліна». Першыя выходы. 16.40 — тэлевізійны фільм. 16.55 — першыя выходы. 17.00 — першыя выходы. 18.15 — «Песні Вярхаліна». Першыя выходы. 19.30 — «Інвер-1». Мастацкі фільм. 20.55 — «Дні пагранічна». Салідныя трынашы.

Другая праграма. 11.00 — для дзёны. «Залатыя ключы». Мастацкі фільм. 16.00 — мультяпакацавы фільм. 16.15 — «Песні Вярхаліна». Першыя выходы. 16.30 — тэлевізійны фільм. 16.40 — тэлевізійны фільм. 16.55 — першыя выходы. 17.00 — першыя выходы. 18.15 — «Песні Вярхаліна». Першыя выходы. 19.30 — «Інвер-1». Мастацкі фільм. 20.55 — «Дні пагранічна». Салідныя трынашы.

Другая праграма. 11.00 — для дзёны. «Залатыя ключы». Мастацкі фільм. 16.00 — мультяпакацавы фільм. 16.15 — «Песні Вярхаліна». Першыя выходы. 16.30 — тэлевізійны фільм. 16.40 — тэлевізійны фільм. 16.55 — першыя выходы. 17.00 — першыя выходы. 18.15 — «Песні Вярхаліна». Першыя выходы. 19.30 — «Інвер-1». Мастацкі фільм. 20.55 — «Дні пагранічна». Салідныя трынашы.

Галоўны рэдактар Н. Е. Пашкевіч. Рэдакцыйная калегія: І. А. АЗГУР, Г. М. БУРАЗУКІН, А. І. БУТАКОУ, А. Л. ГУБАРЭВІЧ, Т. А. ДУБОВА, Г. М. ЗАГАРОДІН, В. УЛ. ІВАШЫН, А. М. КАНШКЕВІЧ, В. Б. ЛАДЫГІНА, П. М. МАКАЛ, А. Н. МАРЦІНОВІЧ, Р. К. САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), І. А. САЦЕНКО, З. Ф. СТОМА, М. Г. ТКАЧОУ, Р. Р. ШЫРМА.

«Літаратура і мастацтва» выходзіць у светліні і пятніцу.

НАШ АДРАС І ТЭЛЕФОНЫ г. Мінск, вул. Захарэва, 19. Тэлефонна-мэсанія галоўнага рэдактара — 3-25-25, аддзялення сакратара — 3-24-61, 3-44-04, аддзела літаратуры — 3-21-33